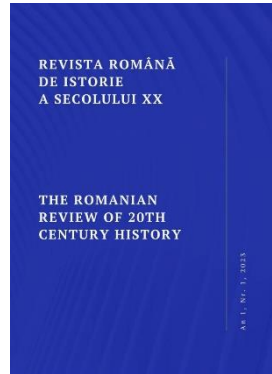

Revista română de istorie a
secolului XX
•
The Romanian Review of 20th
Century History

No. 1/2023

Extract from `Recenzii și note bibliografice` section of no.1/2023 issue

URL: <https://revista.cis20.ro/rrisxx-1-2023/>

Published under the aegis of the [Centre for 20th century history](#), Faculty of History,
"Alexandru Ioan Cuza University" of Iași

Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2023
ISSN 3008 – 5071

Recenzii și note bibliografice

Volumul de față propune o perspectivă mai curând vizuală a artei omagiale în timpul regimului ceaușist, reușind să faciliteze accesul publicului larg la un tezaur iconografic și documentar al Muzeului Național de Istorie a României. Completările tehnice și contextuale întreprinse de autor deschid noi perspective în aprofundarea subiectului artei omagiale și a efectului produs în cadrul cultului personalității. De altfel, fostul Muzeu de Istorie al R.S.R. a ocupat un loc de seamă în mecanismul cultului personalității cuplului prezidențial, cei doi raportându-se la acest edificiu drept „Muzeul Nostru”, fapt întărit și de cele peste 10.000 de obiecte expuse de-a lungul timpului.

Autorul și-a propus să readucă în prim planul istoriografic un fond trecut în uitare după anul 1989, în care vedem că cei mai importanți artiști plastici care au activat în perioada regimului comunist nu s-au dezis de comenzile venite din zona puterii. Acest lucru, chiar dacă se supuneau riscului unor acuze legate de compromisul la care recurgeau. Cunoscut istoric al patrimoniului în secolul al XX-lea, Cornel-Constantin Ilie nu realizează în acest volum un proces de intenție, nici măcar nu-și propune o analiză stilistică a picturilor. Principala miză a cărții a fost reprezentată de valorificarea unui tezaur imagistic, ca parte integrată a cultului personalității, constituindu-se astfel într-o reușită și un instrument de lucru indispensabil tuturor celor care cercetează avatarurile epocii Ceaușescu.

Andrei-Mihai RÎPANU*

Parschalis Pechlivanis, *America and Romania in the Cold War: A Differentiated Détente, 1969-80*, London and New York, Routledge, 2019, 200 + xii p.

Cartea lui Parschalis Pechlivanis, *America și România în Războiul Rece: o politică de destindere aparte, 1969-80*, reprezintă o apariție editorială importantă pentru studiul relațiilor dintre România și Statele Unite ale Americii din perioada Războiului Rece, dat fiind numărul destul de redus de volume publicate în străinătate care analizează relațiile româno-americane în intervalul de timp dintre încheierea celui de-al

---

* Doctorand al Facultății de Istorie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Doilea Război Mondial și prăbușirea comunismului în Europa de Est și Uniunea Sovietică.

Volumul este structurat în 6 capitole (1 – *Richard Nixon in Romania/Richard Nixon în România*, 2 – *Romania looks further west/România privește mai mult spre vest*, 3 – *From Nixon to Ford/De la Nixon la Ford*, 4 – *Gerald Ford and US-Romanian relations/Gerald Ford și relațiile americano-române*, 5 – *Jimmy Carter's foreign policy and Eastern Europe/Politica externă a lui Jimmy Carter și Europa de Est*, 6 – *Jimmy Carter and US-Romanian relations/Jimmy Carter și relațiile americano-române*), la care se adaugă o *Introducere* și *Concluzii*, acoperind perioada 1969 – 1980 când la conducerea Statelor Unite ale Americii s-au succedat trei președinți: Richard Nixon, Gerald Ford și Jimmy Carter.

După cum afirmă autorul în *Introducere*, „scopul acestei cărți este de a contribui la studiul unui anumit aspect al politicii externe americane în Europa de Est, și anume politica de «diferențiere» așa cum a fost implementată de administrațiile Nixon, Ford și Carter”. Drept studiu de caz, dintre țările Europei de Est a fost aleasă România. Motivația alegerii rezidă în intenția lui Pechlivanis de a arăta că politica externă a Statelor Unite ale Americii din timpul Războiului Rece a fost mult mai nuanțată, în ciuda percepției generale de confruntare dintre Vest și Est din acea perioadă.

Totodată, perioada avută în vedere, 1969–1980, ca de altfel și subtitlul lucrării, *A Differentiated Détente (O politică de destindere aparte)*, nu au fost alese întâmplător. Intervalul 1969-1979 este cunoscut în istoriografia Războiului Rece drept o perioadă de destindere – *détente*– în relațiile dintre Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică. Această destindere a început în 1969, odată cu venirea la Casa Albă a administrației Nixon și demararea negocierilor americano-sovietice pentru încheierea Tratatului privind Limitarea Armelor Strategice (SALT – Strategic Arms Limitation Talks/Treaty) și s-a încheiat în 1979 ca urmare a invaziei Afganistanului de către Uniunea Sovietică. Perioadei de destindere americano-sovietice îi corespunde o perioadă de destindere în relațiile americano-române în intervalul 1969-1980 cu o serie de caracteristici aparte care, cel mai probabil, l-au inspirat pe autorul lucrării în utilizarea sintagmei „differentiated détente” (destindere aparte).

Recenzii și note bibliografice

Primul capitol al volumului prezintă vizita președintelui Richard Nixon la București în august 1969, moment care marchează atât începutul relațiilor speciale de apropiere dintre Statele Unite ale Americii și România, cât și lansarea politicii americane de „destindere aparte” față de țările Europei de Est dintre care România a fost aleasă drept stat-test pentru această nouă abordare în politica externă americană. Al doilea capitol se concentrează asupra dezvoltării relațiilor americano-române în timpul primului mandat al președintelui Nixon. O atenție deosebită este acordată relațiilor economice și schimburilor comerciale dintre cele două țări, inclusiv dorinței României de a deveni membră a Băncii Mondiale, a Fondului Monetar Internațional și de a obține Clauza Națiunii celei mai Favorizate. Momentul de apogeu al relațiilor româno-americane din această perioadă îl reprezintă prima vizită oficială a liderului român Nicolae Ceaușescu la Washington, în octombrie 1970. Al treilea capitol descrie modul în care noua administrație americană a președintelui Ford a reușit să continue politica de destindere a precedentei administrații Nixon și să o acomodeze cu principalele două amenințări: amendamentul Jackson-Vanik privind clauza de emigrare și opoziția internă puternică față de participarea SUA la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa de la Helsinki. Al patrulea capitol se concentrează asupra negocierilor și obținerii de către România a Clauzei Națiunii celei mai Favorizate și acceptării implicite de către autoritățile de la București a conectării dezvoltării schimburilor comerciale dintre cele două țări cu clauza de emigrare instituită prin amendamentul Jackson-Vanik. Al cincilea capitol analizează politica externă a administrației Carter în raport cu țările Europei de Est reliefând continuitatea doctrinei de „diferențiere”, dar și apariția unor elemente de noutate cel mai important fiind chestiunea drepturilor omului. Al șaselea capitol descrie succint relațiile româno-americane din timpul administrației Carter, reliefând dilema acomodării respectării drepturilor omului, obiectiv asumat personal de către președintele american, cu interesele strategice americane din cadrul politicii de „destindere aparte” în raport cu România.

La finalul cărții, în partea de *Concluzii*, autorul realizează o evaluare a politicii de „destindere aparte” desfășurată în cadrul temporal 1969-1980 de Statele Unite ale Americii în relațiile cu România. Din

punctul nostru de vedere, cea mai importantă concluzie este următoarea: politica de „destindere aparte” urmărită de Statele Unite ale Americii în raport cu România nu a afectat în mod considerabil destinderea din relațiile americano-sovietice care a reprezentat o prioritate atât pentru Washington, cât și pentru Moscova în perioada 1969-1979. Pechlivanis subliniază că „administrațiile americane respective din anii șaptezeci, prin politica lor de diferențiere, și-au propus să le clarifice omologilor sovietici că destinderea lor, deși o prioritate, nu exclude o relație mai amplă cu restul regimurilor comuniste pe baze individuale și nu ca auxiliari ai Moscovei. Cazul României fiind exemplul cel mai indicativ datorită politicii ei de apropiere de Occident manifestată în mod deschis”.

Autorul cărții reușește să realizeze o analiză incisivă și dinamică, însă cu o perspectivă mai degrabă americană. Deși, după cum reiese din bibliografie, a cercetat atât fonduri arhivistice americane, cât și românești, se poate constata că cele din Statele Unite ale Americii sunt mult mai numeroase și consistente, aspect care se reflectă și pe parcursul lucrării. Astfel, în timp ce din SUA a utilizat documente din fonduri ale Departamentului de Stat aflate la Arhivele Naționale (NARA – National Archives and Records Administration), ale Agenției Centrale de Informații (CIA – Central Intelligence Agency), ale bibliotecilor prezidențiale Richard Nixon, Gerald Ford, Jimmy Carter, precum și documente publicate în seria Foreign Relations of the United States (FRUS), din România a folosit documente din fondurile Arhivelor Naționale Istorice Centrale (ANIC), Arhivelor Diplomatice ale Ministerului Afacerilor Externe și Arhivei Băncii Naționale a României. Prin urmare, sunt mult mai numeroase notele cu trimiteri către documente americane (222) decât cele cu trimiteri către documente românești (63). Această situație este însă în concordanță cu scopul cărții, precizat de la bun început de autor în *Introducere*, respectiv o analiză a politicii externe americane cu accent pe politica de „destindere aparte”/„diferențiere” în raport cu România și, în subsidiar, o analiză a politicii externe românești față de Statele Unite ale Americii.

De asemenea, perspectiva oferită de autor este una de suprafață, fără o „plonjare” în detalii. De altfel, acest lucru ar fi fost greu de realizat având în vedere că din cele 200 de pagini ale cărții, 62 de pagini sunt

ocupate de note, bibliografie și index (paginile numerotate de la i la xii includ pagina de titlu, caseta tehnică, cuprinsul, mulțumirile, lista tabelelor, lista abrevierilor). Rămân așadar 138 de pagini de text efectiv care analizează relațiile româno-americane timp de 11 ani într-o perioadă marcată de o dezvoltare maximă a raporturilor bilaterale, atât la nivel politic, cât și economic. De exemplu, capitolul al șaselea, *Jimmy Carter și relațiile americano-române*, are 32 de pagini (p. 140-171) din care 8 pagini (25%) cu note (p. 164-171). Așadar, relațiile româno-americane pe o perioadă de patru ani, 1977-1980, care acoperă mandatul prezidențial al lui Jimmy Carter, sunt analizate în doar 24 de pagini. Chiar dacă prezentarea este una generală, de suprafață, autorul reușește să ofere o imagine corespunzătoare a relațiilor dintre Statele Unite ale Americii și România în perioada analizată, precum și să punteze în mod adecvat caracterul special al „destinderii aparte” din raporturile americano-române.

Volumul lui Parschalis Pechlivanis este o lucrare utilă, de tipul „ghid rapid de introducere într-o temă”, care oferă publicului interesat, în special cel străin, posibilitatea de a se familiariza cu relațiile româno-americane din perioada Războiului Rece. Totodată, reprezintă un bun punct de plecare pentru cercetătorii care sunt la început de drum și doresc să aprofundeze studiul relațiilor dintre Statele Unite ale Americii și România în perioada Războiului Rece. De altfel, fiecare din cele șase capitole ale cărții ar putea fi dezvoltat astfel încât să constituie câte un volum de sine stătător. Considerăm că lucrarea *America and Romania in the Cold War: A Differentiated Détente, 1969-80* ar merita și o ediție în limba română¹⁷.

Vasile UNGUREANU*

---

¹⁷ Lucrarea a apărut între timp și în limba română: Parschalis Pechlivanis, *O destindere diferențiată 1969–1980*, București, Editura Litera, 2023.

* Consilier diplomatic, Arhivele Diplomatice ale Ministerului Afacerilor Externe al României.